

Kerncollectie Gemeente Houten

De gemeente Houten bezit een groot aantal kunstwerken waarvan een aantal kunstwerken gezien kunnen worden als extra belangwekkend. Dit vanwege de aard van het kunstwerk, de betekenis van de kunstenaar, de verbinding met de plek en een bepaalde variatie in de gemeentelijke kunstcollectie een rol spelen. Deze vormen dan ook de kerncollectie van de Gemeente Houten.

Nr	Naam
1	Dartelend stiertje
3	Zittende vrouw
4	c.y.f. (buizensymfonie)
5	Plastiek voor geaccidenteerd landschap
7	XXX
8	De Spuiter
13	De sprong
17	Landmark Houten
19	De wasvrouw
24	De Hensbeker
25	Hier
27	Landingsbaan voor buitenaardse culturen
30	De vrouwen van Wickenburgh
33	De sofa
36	Hamam
39	Installatie Terrein 14 / 'Paviljoen'
47	Romeins Masker

Nr. 1 Dartelend stiertje

'Dartelend stiertje' is één van de drie kunstwerken die in opdracht van de gemeente Houten zijn vervaardigd voor de woonkernen die buiten de ringweg om Houten liggen. 'Dartelend stiertje' dateert uit 1982 en droeg destijds de naam 'Stier'. Van het ontwerp voor 'Stier' zijn twee exemplaren vervaardigd. Eén ervan was het exemplaar in Schalkwijk en stond oorspronkelijk bij het gemeentehuis van Schalkwijk aan de Jonkheer Ramweg. 'Dartelend Stiertje' is een typerend werk voor de beeldhouwer Pieter d'Hondt. Zijn vroege werk was vooral beeldhouwwerk als ornament aan gebouwen, met duidelijke Amsterdamse School invloeden. Later concentreerde d'Hont zich meer op het vrijstaand ruimtelijke beeld waarbij hij de beelden niet langer polijst, maar waarin hij de structuur van de klei tot onderdeel maakt van de expressieve kracht van het beeld. Het beeld in Schalkwijk is een mooi voorbeeld van figuratieve beeldhouwkunst door een gerenommeerd beeldhouwer. Het kleine beeldje past bij de intimiteit van het hofje en is groot genoeg om opgemerkt te worden. Het geheel past qua schaal bij het dorp Schalkwijk dat hiermee een vrolijk en vaardig gemaakt kunstwerk in haar midden weet.

Nr. 3 Zittende vrouw

Eind jaren 80 heeft de gemeente kunstwerken laten maken voor de drie kernen buiten de ringweg, waarvan 'Zittende Vrouw' in 't Goy er één van is. Het beeld brengt de beperking van het denkend en handelend vermogen van de mens naar voren. Elseline van der Graaf is een beeldhouwer uit Utrecht waarvan in de regio een aantal beelden in de publieke ruimte te vinden zijn. Ze leerde beeldhouwen bij Pieter Starreveld en kreeg later kans meerdere beelden in opdracht te maken. Haar stijl laat zich het best omschrijven als geabstraheerde figuratie. Het beeld 'Zittende Vrouw' wordt in het dorp gewaardeerd. Het beeld is herkenbaar maar met een bepaalde stileringswaarde door de vorm en lichaamshouding extra aandacht krijgt. De betonnen sokkel is een integraal onderdeel omdat daarmee het zitten wordt benadrukt. Het beeldje is een mooi tijdsbeeld en de schaal is passend bij het dorp.

Nr. 4 c.y.f. (buizensymfonie)

Dit kunstwerk met de officiële naam 'CYF' is een Land-art object, bestaande uit identieke stalen buizen met een overspanning van 12 meter, die een ritmische dans uitvoeren op en langs de heuvel. Het hoogste punt ligt ruim 20 meter boven het maaiveld. Het ligt op de kruising van twee doorgaande fietspaden en wordt ook zelf doorkruist door een fiets- en wandelpad dat naar en van de top voert. De heuvel was een opslagplaats van grond uit de vele gegraven sloten en plassen en heeft op deze wijze een grootse top gekregen. De plaats specifieke werken van Lucien den Arend, evenals zijn openluchtsculpturen en omgevingsprojecten, vertegenwoordigen zijn geometrische en wiskundige benadering van zijn kunst. Zijn beelden zijn gebaseerd op constructieve principes. In Houten maakt de sculptuur onderdeel uit van het landschap. De bogen suggereren een gotisch gewelf en laten zich lezen als een lijntekening in de ruimte die speelt met de hoogteverschillen van beide heuvels. De enorme buizen van staal doorklieven het parklandschap en zijn in schaal en uitdrukking precies genoeg aanwezig. Het is mooi staaltje landschapskunst op een goed gekozen plek.

Nr. 5 Plastiek voor geaccidenteerd landschap

Het Kunstwerk 'Geaccidenteerd Landschap' van Tony Andreas past naadloos in zijn oeuvre en is voor deze plek bedacht. Het maakt als object een wezenlijk onderdeel uit van de Kooikerplas, maar ook als een geïntegreerd onderdeel van het landschapsontwerp. De beelden van Tony Andreas vallen op door hun eenvoud en speelsheid. Met eenvoudige middelen creëert hij oplossingen om tot de vorm te komen die hij voor ogen heeft. Bepaalde thema's zoals bv. de piramidevorm komen, om tot in het oneindige te onderzoeken wat een eenvoudige vorm hem zoal te bieden heeft, regelmatig terug. Het werk kan gezien worden als een typerend landschapskunstwerk en oprijzend uit de heuvel is het een mooi baken in de omgeving. Van een afstand is de piramidevorm goed te herkennen, van dichtbij is het betreden en de beleving van belang. Eenmaal boven fungeert het als een uitzicht punt over de plas. Die verschillen in beleving maken het een markant kunstwerk voor de plek.

Nr. 7 XXX

Milou van Ham maakte, in opdracht van ProRail, voor de Zuidtunnel van het station Houten Centrum het kunstwerk XXX. Voor dit kunstwerk is een handwerktraditie in textiel vertaald naar een keramisch mozaïek. De steentjes vormen met elkaar een grote borduurlap vol kleurige kruissteekpatronen die de rijke historie van Houten verbeelden. Het ontwerp van de keramische merklap bestaat uit vijf verschillende lagen die samen de gemeenschapszin van Houten naar voren brengen. Aan de randen zijn aan de hand van het alfabet woorden verwerkt van A tot en met Z, die verwijzen naar de rijke historie. De zes rode cirkelsymbolen vormen een weergave van de plafondschilderingen in de NH-kerk in het oude dorp. Vijf rijmpjes weerspiegelen wat er gebeurt als je de tunnel doorgaat en één groter rijm verwijst naar het fladderfestival in Houten. In het werk van Milou van Ham vormen taal, communicatie en interactie de basis voor een geïntegreerd beeld in de context van de locatie. In haar werk komen informatie en verwondering, aandacht voor detail en het grote gebaar samen. De constante in haar werk is dat het bestaat uit tekst, vaak gecombineerd met een zekere mate van ambachtelijkheid. Het tegeltableau beslaat in totaal 125 m2 en bevat ruim 200.000 mozaïektegeltjes van 23 x 23 mm. Het geheel is specifiek voor de locatie gemaakt en een fraaie eigentijdse verbeelding van de rijke historie van Houten. Hoewel het werk aan de zijde van het autoverkeer is gesitueerd en door haar vele details en subtiliteit in kleur beter bij langzaam verkeer past is het geheel indrukwekkend in formaat en uitdrukkingvorm.

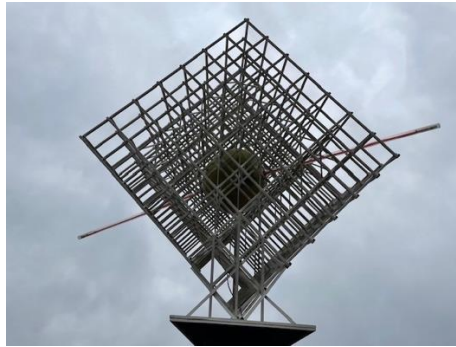
Nr. 8 De spuiter

De fontein van Yvonne Kracht bestaat uit drie identieke driekwart cirkels die zo aan elkaar vastzitten dat er boven en onder driehoeken ontstaan. De ronde bogen zijn met elkaar verbonden en spuiten het water rond. Het ruimtelijke werk van de kunstenares is herkenbaar aan sterk geometrische vormen. Haar werk is een systematisch onderzoek naar alle mogelijkheden, die in vlakken opgesloten liggen. Het gaat in de eerste plaats om het ervaren van ruimte: de contouren die ontstaan uit de combinaties van losse elementen. Ze doorsnijden en omvatten de ruimte op vaak verrassende wijze. Kenmerkend voor het werk is de dynamiek van in elkaar grijpende cirkels in contrast met de ruwe rotsblokken waarop het geheel staat. De stralen water versterken de dynamische beleving. Het werk ontleent haar kracht in belangrijke mate aan haar functie als fontein maar is ook zonder die werking als autonoom kunstwerk interessant en van alle zijden in gelijke mate te beleven.

Nr. 13 De sprong

Het beeld geeft uitdrukking aan de ambitie en dynamiek van de explosieve groei van de gemeente Houten. Tevens wordt verwezen naar het verleden door de enigszins knoestige vormen. Van Klaas van de Berg zijn meerdere beelden aanwezig in de collectie. De beeldhouwer werkt in een ambachtelijk traditie waarvan dit beeld een mooi voorbeeld is. Het werk kent een eigen dynamiek door het contrast van de zittende vrouw die uit haar hand een paar springende benen laat komen. In de jaren negentig had de gemeente een grote bouwtaak. Met dit kunstwerk wordt de grote sprong voorwaarts die Houten heeft doorgemaakt symbolisch verbeeldt.

Nr. 17 Landmark Houten

Het werk heeft eerst op de Meidoornkade gestaan en was zichtbaar vanaf de A27. Het motto van het Landmark is "Houten centraal in het Web". In 2016 is het beeld verplaatst naar een rotonde op de Rede. In 1989 richtte Schabracq samen met de architect Tom Postma de studio SPECTRA op. Uit dit samenwerkingsverband ontstond het monumentale en sculpturale straatmeubilair op de Nieuwmarkt (1989), het Rokin en het Damrak (1991) in Amsterdam. Schabracq is een exponent van de postmodernistische beweging en maakt assemblages met wonderlijke ongerijmde combinaties, vaak ook gebruikmakend van neonlicht. De kunstenaar citeert rijkelijk en neemt elementen over uit diverse stromingen. Landmark Houten fungeerde eerst als een echte landmark naast de snelweg maar is op de nieuwe locatie eveneens een fraai baken. De kubusvorm staat op een zwarte zuil die het beeld doet oprijzen en de rotonde markeert. Het raster van staal vormt een kubus die zowel als vorm als vanwege de transparantie zijn werk doet. De doorsnijding met een neonbuis laat het werk in de avonduren opgloeien en verbeeldt daarmee de centrale positie van Houten in een groter geheel. Vanwege de tweeledigheid in beleving en de betekenis van de kunstenaars voor kunst in de openbare ruimte is het kunstwerk van belang voor de collectie.

Nr. 19 De wasvrouw

De aanleiding voor dit beeld was het stoepen-project van het Museum Schalkwijk: stoepen aan de Wetering werden gerestaureerd en opnieuw aangelegd. Deze stoepen werden vroeger o.a. gebruikt om de was te spoelen. Zo ontstond het idee voor het beeld, gemaakt aan de hand van een vooroorlogse foto van drie vrouwen die was aan het spoelen waren in de Wetering. Roel Visser is een autodidact die op latere leeftijd door arbeidsongeschiktheid besloot kunstenaar te worden. Hij heeft talloze beelden vervaardigd in een ambachtelijke traditie. De kunstenaar heeft eerst een klein beeldje van tin gemaakt dat door liefhebbers gekocht kon worden. Dit was een groot succes: er zijn er enkele honderden verkocht. Hiermee kon de grote, bronzen, uitvoering op de Brink worden gemaakt. 'De Wasvrouw' is dus bedacht en voor een groot deel gefinancierd door de Schalkwijkers. Het beeld is vaardig gemaakt en verbeeldt een traditie die recht doet aan het dorp. Het beeld wordt gekoesterd in Schalkwijk en staat op een goed gekozen plek. Het beeld dat boven het water is gepositioneerd, het kerkje en hoge bomen als rugdekking heeft maakt het intiem. Het contrast met de witte steiger maakt het werk bijzonder.

Nr. 24 De Hensbeker

Het kunstwerk is een geschenk van het waterschap aan de gemeente Houten, Inspiratie was de hensbekertraditie uit de tijd dat overeenkomsten nog met een dronk beklonken werden. Dat gebeurde vooral in Hanzesteden ('Hens' is afgeleid van 'Hanze'). Waterschappen behoorden tot de belangrijkste overheden. Godelieve Smulders is een kunstenaar die materiaal en vorm inzet naar het doel dat ze ermee wil bereiken. Hoewel haar beelden uiterlijk kunnen verschillen is het voor haar duidelijk dat het altijd gaat om de tussenruimte die binnen het beeld de maat, schaal en volume leesbaar maakt. Het kunstwerk werd eerst gevlochten van wilgentakken. Vervolgens tak voor tak losgemaakt en in brons gegoten. Het vlechtwerk vertolkt een precare balans tussen hemel- en grondwater. De beker lijkt hemelwater op te vangen en water uit de grond te onttrekken. Het kunstwerk is van behoorlijk formaat en daarom passend op deze drukke rotonde. De transparantie maakt dat je er van alle kanten doorheen kunt kijken en door de draaiing van het beeld bijna automatisch omheen geleid wordt. Hier is sprake van een goed gekozen plek en een fraaie verbeelding van een traditie.

Nr. 25 Hier

Marc Ruygrok plaatste een van zijn kenmerkende beelden in Houten. Het object combineert een zitfunctie met een bijzonder vormgegeven woord. De kunstenaar is bekend om zijn monumentaal ruimtelijk werk, vaak spelend met taal. Marc Ruygrok maakt objecten met geometrische vormen, meestal door letters groot en driedimensionaal uit te voeren of uit te sparen. Zijn ruimtelijke taalbeelden zijn sterk verbonden met de plek waar ze geplaatst zijn, doordat ze in hun raadselachtigheid een diepere betekenis onthullen, aanduiden of mogelijk maken. Met twee- of drieletterwoorden formeert hij uitspraken of korte zinnen die leesbaar zijn en tegelijk autonome plastieken zijn. Het kunstwerk staat op een kruising van wandel- en fietspaden ruim opgesteld in het gras. De positionering draagt bij aan de plaatsaanduiding en roept daardoor gedachten op. Het woord HIER is een uitnodiging dichterbij te komen, plaats te nemen en te mijmeren. Het werk past in het oeuvre van een belangwekkend kunstenaar.

Nr. 27 Landingsbaan voor buitenaardse culturen

In opdracht van Junior Kamer Kromme Rijn hebben Martin en Inge Riebeek in 2003 de verbindingsweg in 2003 tussen de Rondweg van Houten en de Rijksweg A27 omgebouwd tot een landingsbaan voor buitenaardse culturen. Martin en Inge Riebeek werken sinds 2001 samen. Ze maakten verschillende kunstwerken in de openbare ruimte en begonnen audiovisuele elementen te integreren in hun werk. In hun werk hebben ze zich altijd gericht op het creëren van ontmoetingen waarbij verbinding tussen mensen een belangrijke rol speelt. De twee rotondes die de gemeente Houten verbinden met de snelweg A27 en hun verbindingsweg zijn omgevormd tot een landingsbaan voor buitenaardse culturen. De ene rotonde is een UFO-landingsplatform, een verlichte gladde teerplaat versierd met een gigantische letter U. Op de andere rotonde staat een verkeerstoren, die in twee lichte kleuren aangeeft of een veilige landing mogelijk is of niet. Op de 500 meter lange weg tussen de rotondes liggen blauwe verzonken vloerlampen, zoals te zien op luchthavens. Dit landschapskunstwerk karakteriseert een belangrijke entree van de gemeente Houten en kan worden gerekend tot een van de meest beeldbepalende kunstwerken van Houten. Voor een goede beleving is een goede staat van onderhoud essentieel. Omdat de verlichting een belangrijk onderdeel is en, met name in de avond en nacht, het kunstwerk een bijzonder aanzien geeft is de werking daarvan cruciaal. Het kunstwerk is belangwekkend door haar concept en bijzondere vormgeving en is binnen de kunstwereld van landelijke betekenis. Door het vakblad BK-informatie is het werk dan ook bestempeld als een van de honderd sleutelwerken die artistiek, historisch, ruimtelijk of maatschappelijk van belang zijn of zijn geweest.

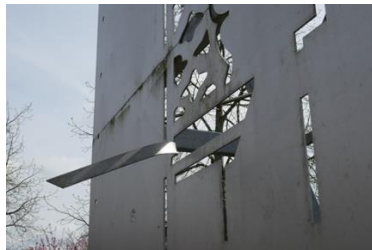
Nr. 30 De vrouwen van Wickenburgh

Het portret is gebaseerd op een familiefoto uit 1901 waarop een moeder met haar drie dochters staan. Het gezin woonde op het landgoed waar het werk gedaan werd door allerlei personeel. De geschiedenis van het huis Wickenburgh gaat terug naar 1300. Vanaf 1741 tot heden is het landgoed privébezit van de familie Wittewaall. Marijn te Kolsté maakte diverse kunstwerken in opdracht van de gemeente Houten waarvan een groot deel uitmaakt van de TRAP-route. Op landgoed Wickenburg staat in het bos achter het huis het atelier van de kunstenaar en zo wordt het kunstwerk ook op die wijze verbonden met de plek. Het werk is een mooie verbeelding van een tijdsmoment en gaat een relatie aan met de historie van de plek. Het werk staat als een silhouet langs de waterkant, niet heel groot maar is van belang door de directe relatie met het kasteel.

Nr. 33 De Sofa

Bij de aanleg van de fietstunnel werd een grafsteen uit de eerste eeuw na Chr. gevonden. De steen toont het portret van een soldaat met de naam Tiberius, en de helft van een inscriptie. Het laat zien dat Tiberius en zijn familie niet onbemiddeld waren. De Sofa herinnert aan het luxeleven in de Romeinse villa's die in dit gebied zijn gevonden. Hier zijn bij opgravingen resten van muurschilderingen en delen van een vloerverwarmingssysteem aangetroffen. De Sofa van Marijn te Kolstee is het vierde van de dertien kunstwerken aan de TRAProute. Haar werk is goed vertegenwoordigd in de collectie van de gemeente Houten en verrijkt deze collectie met lokale vertegenwoordiging. Haar werken fungeren ook als belangrijke trekker voor recreatieve fietsers. De Sofa biedt te midden van de kantoren een zitplaats aan pauzerende passanten van de Molenzoom maar zou door het iets te verplaatsen richting fietstunnel beter tot zijn recht komen.

Nr. 36 Hamam

Houten wilde de De Vijfwal koppelen aan kunst, en onder de noemer 'De Saudade' zijn op De Vijfwal vijf beelden geplaatst. De wijk in aanbouw leverde zulke prachtige beelden op dat de kunstenaars besloten deze beelden tot kunstwerken te transformeren. Het plan gaat in op de rituelen van een nieuwbouwwijk en dit begon met 'De Hamam' in 2005. De oorspronkelijke bedoeling was dat op deze plek een badhuis zou komen, maar dat is afgeblazen. Het bouwbord en de fundamenteën van een 'badhuis' waarvan de bouw vóór de afronding werd gestaakt, bleken in onvoltooide vorm uitermate geschikt als openlucht bioscoop. Een hamam is een plek waar mensen zich kunnen wassen en heeft daarmee ook een sterke sociale functie. De kunstenaars speelden in hun werk met de rituelen en het onvoltooide karakter van een nieuwbouwwijk in wording. Ze omarmden allerlei onafgeprocessen en vormden deze om tot kunstwerk. Het totaal is nu een multifunctionele plek die dient als speelplaats, bioscoop, verblijfsplek en buurthuis.

Nr. 39 Installatie Terrein 14 / 'Paviljoen'

Op de locatie van het kunstwerk Terrein 14, zijn Romeinse resten gevonden; het geheel is een archeologisch rijksmonument. De ondergrond moet onberoerd blijven om de daarin aanwezige sporen te bewaren voor toekomstig onderzoek. Het rooster van 6500 pixels laat van een kant de tekst op de foto zien, wat een vrije vertaling is van een tekst van de Romeinse schrijver Vergilius. Vanaf de andere kant zijn de contouren van de Romeinse Villa te zien. Het kunstwerk manifesteert zich als groot bouwbord, een landmark op een archeologische vindplaats. Het kunstwerk maakt deel uit van het TRAP-project. Het kunstwerk is een ontwerp van Jeroen Schipper die nu samen met Patrick Meijers de leiding heeft over Orange Architects. Het is een multidisciplinair en internationaal opererend ontwerp bureau voor architectuur, stedenbouw, interieur en buitenruimte. Zij werken aan de uitdagende opgave om duurzame, aantrekkelijke en goed geprogrammeerde stadslandschappen te maken; leefomgevingen die niet monofunctioneel en exclusief, maar juist multifunctioneel zijn. Het ontwerp is een mooie landmark en hoewel een aantal functies niet meer optimaal functioneren is het als, een van afstand te beleven, kunstwerk nog steeds actueel. Het staat vervreemdend in het landschap en de tekst en afbeelding wisselen afhankelijk van de richting waarop het kunstwerk wordt benaderd.

Nr. 47 Romeins Masker

Aan de noordkant van Houten is in Nieuw Wulven een avontuurlijk 'speelbos' aangelegd. Belangrijke inspiratie vormde de nabijgelegen kruising van de Romeinse Limes en de Nieuwe Hollandse Waterlinie. 'Verblijven' en 'oriënteren' stonden centraal en zo is een serie werken gerealiseerd onder de naam 'Tijdreizigers'. Eric Klarenbeek en Maartje Dros vormen een kunstenaarsduo dat zich bezighoudt met

het ongebruikelijke. In projecten komen ze al zoekend tot nieuwe verhalen en tot nieuwe vormen van betekenis. Materiaal, technologie, productieproces en omgeving worden in dit onderzoek meegenomen. Hun doel is om het gebruik van ruimte uit te dagen en te verkennen door geschiedenis, ambachten en nieuwe technologieën te verenigen in archetypische objecten die nieuw gebruik te stimuleren. Een van de werken is het Romeins Masker dat is gebaseerd op een Romeins masker dat in deze streek gevonden is. Het origineel is driedimensionaal gescand waarna de uitvergroete versie met een lage resolutie is gerealiseerd door stalen driehoekjes door middel van puntlassen te verbinden. Het werk maakt deel uit van een reeks werken die niet allemaal meer in goede staat zijn. Dit masker is wel in goede conditie en markeert de ingang van Nieuw Wulven en is daarmee de opmaat voor vele ontdekkingen. Het werk is een eigentijdse verbeelding van een historische vondst en is door uitvergroting een markant kunstwerk op een bijzonder plek.